

BOLDOGH DEZSÓ kétnyelvű kötete a lélek történelmével foglalkozik, így próbálja ráébreszteni az olvasókat arra, hogy lássanak túl saját életükön. A *Történelem* című verseskötet mutatjuk be.

Mire képes egy néma h?

Gyakran összetévesztenek Boldogh Dezsóval. A félreértés alapja, hogy vezetéknevünk csaknem teljesen megegyezik. Dezsó a sajátját megemelte egy néma h-val, nekem az egyszerűbb változat jutott születésemkor. Neki mindez menedék, hiszen valódi neve egy nála korábban debütált pályatársáé is, így megfontoltan ezen a művésznéven publikál. Figyelemreméltó költő, ez már kiderült *Gyalogbeszéd* és *Éjszakai kamionos* című kötetiből. Boldogh Dezsó tehát nem én vagyok, hanem egy negyvenes évei közepén járó költő, akinek kétnyelvű, válogatott verseskötete 2014-ben jelent meg *Történelem* (*Die Geschichte*) címmel.

Mielőtt azt hinnénk, hogy Dezsó a közéleti líra majdnem lekésett vonatának utolsó kocsijára szeretne felkapaszkodni, érdeemes átolvasnunk a címadó verset, annak egy részletét:

*Kedvelem a másvilági lángok
fakó jelírását, árva énekét,
ki lénytelen az úri-méhbe vágyott,
ha a fényalatti térbe színrelép.*

*Sürgő múltat temet, száraz okokat,
Viselem helyette bámuldozva én,
Évezrek súlyát, ükös alakokat,
S a fontosabbat csak néha sejteném.*

Ebből is látható, hogy Boldogh Dezsó nem politizál, nem „közéletizik”, sőt még nagy történelmi összefüggésekre sem világít rá a szabadverset és a klasszikus formavilágot ötvöző költészetében. A lélek történelmével foglalkozik, az úttal, amelyet „évezrek alatt” a fénybe és onnan a „fényalatti térbe” visszatérve teszünk meg. Ez így első olvasásra ijesztő lehet, hiszen azt a benyomást kelti, hogy Dezsó költészete vallásos, buddhista vagy ezoterikus. Ráadásul zsi-

dó-keresztény, netán katolikus, hiszen verseiben megjelenik a „Jó-isten”, az „Úr” vagy éppen a középkori szentek. De mégse ijedjünk meg annyira ettől a kellemetlen metafizikai problémákat feszegető költészettől, mert a versek többsége azt kérdezi az olvasótól: mit kezdjünk a hittel, a lélekkel és a léttel a mindennapokban? Például akkor, amikor „végignézel egy híradót aztán az összes ismétléseket”, vagy amikor „az esztendők elvesztik jelentőségüket”. A költői hanggal együtt az olvasó is ráeszmélhet arra, hogy amit maga körül lát, az illúzió és ideges nyüzsgés, ami pedig elveszik ebben a kavalkádban, az éppen a létezés törvényszerűségeinek felismerése: „elhunysz aztán száz év múlva meg ülve lebegsz / majd egy ostoba hév-en vagy röppülön a magasban”.

A Hétköznapokban, a kötet egyik legjobb versében ötvöződik a Boldogh Dezső költészetét jellemző forma- és témavilág:

*...Isteneimre igyunk és éljünk jól befelé szólsz
lassú mosollyal szívod az elkunyerált cigarettát
és körülötted bomlik a kastély langybelű káosz
mint amilyenből vétettünk valaha megigéző
tükrök perzsa fotel egy jim morrison-szerű ember
lép hozzád közelebből kő-lepedék szerű vén arc
kétezer éves vad tulipán falakon fura címer
régibarátnők árnyai tév-tanítók feketében
asztalodon egy élet-elixírrel telepancsolt
karcsú pohár...*

[...]

*...Csak lerovom köreim mert tartozom én is az égnek
mormolod ismét reggeli fény gonoszok szeretése
nyútt hegedűk csupa zsongás némi humor felerészben
így telik életed itt el szűnnek a vad ideák is
rá-rátéveszmélni a múltra furcsa bizonyág
szikláid leomoltak és ez a pálmafa-hajtás
parkettádból egyetlen jó sky-chaneled most
mint a magányos egykedvűek furcsa talánya
köznapi dolgok közt kataton lebegésed is elmúlt
járod az árnyékok lefedő tömegekkel a várost
vésed a törbe neved még tesz-vesz benned a csontváz
álomi táj szent műanyagokból fos-színű házak
metró-hullák rossz grafitik kifelé fuvarozza
tested a konflis hála az égnek északi fényben
húzol el innét újra felébredsz már nyalogatják*

*arcod egy bosch-szerű piktor tájairól idetévedt
 végülis ártalmatlan szörnyű szép szalamandrák
 később lusta kövér tehenek mint india párás
 reggelein pedig életedet itt töltöd a nyolcban
 meg születésed előtti szeszélyes égi-lakók közt...*

A néhol hexameterbe hajló, időmértékes lüktetésű sorok azt tükrözik, mintha egy idős, tapasztalt lélek osztaná meg velünk vándorlás-élményeit, aki éppen itt dekkol a „fos-színű házak” között, Budapest nyolcadik kerületében. A szabad, áradó gondolatok, a központosítás hiánya pedig olyan hatást keltenek, mintha a szürrealisták automatikus írásmódját próbálgatná a költő, aki versírás közben elküldte a tudatot egy frissítő zuhanyra. Éppen ezért nem tesz jót a *Hétköznapi*knak a modoros kezdés a három ponttal, hiszen a Hamvas Béla *Karnevál*-jából ismert fogás szükségtelen erőlködés az egyszerre újklasszicista és neoavantgárd versbomba-gyárban. Ugyanez mondható el a szójátékokról, például a „rá-rátéveszmélni” szóalkotásról vagy később a „(fr)ady-szobrot”, a „rászedett-vedett utókor” és az ehhez hasonló kifejezésekről. Ezzel szemben megfelelően oldják a megnyilatkozás komolyságát a versbe szüremkedő popkulturális elemek, legyen szó egy „jim morrison-szerű” emberről, egy graffitiról vagy a „sky-chanel”-ről. Ezek leplezik le igazán a költőben mocorgó modern embert, aki a korábban elmondottak ellenére nem pap, nem is buddhista szerzetes, hanem egy átlagos pasas, aki szeretné átlátni mostani és egykori életét. Aztán lerója köreit, mert tudja, tartozik ő is az égnek.

A különböző életekben megtett köröket pedig a *Fele-élet* foglalja rendszerbe. Megtudhatjuk belőle, miként egyeztethető össze Boldogh Dezsőnél a mennyország létezése és a lélek-vándorlás. „[M]ár megboldogultam rég az örök mennybe juttatott sorsom / (kiderült persze köztes lét az is)” – olvashatjuk az ókor óta népszerű, reneszánszban is divatos magyarázatot, amely ideiglenes állomásnak tekinti a mennyországot a halál és az új élet közti úton. Talán éppen ez a ráébresztési kísérlet teszi izgalmas, a szakralitással kacérkodó köteté a *Történelmet*, a szemlélődésre, a körülöttünk lévő kirakatvilág kulisszáinak felfedésére készítő szöveggé a verseket. Segít viszonylagossá tenni életünket, sorsunkat, miközben saját látomásaival, saját lelkének történelmével bizonyítja világmagyarázattá emelt gondolatait:

*„Nézem én az öreg csősz meg a macskám
 fele-életemet ahogy elfut a víz nyaldossa bakancsom az ár*

*ő pedig úgy tesz mint egy nagyokos jelentését félfüllet hall-
gatom csak
mert akit mennybe juttatott jósora régen
annak hátralevő évei úgy úsznak elé mint a voltak
melyeket átélt már egykori-ősöregem
újra csak ezzel a macskával aki úgysem értheti ezt az egészet
bár ezer éve kíváncsiskodik most is köntörfalaz ravaszkodik
nekem
és csak löki a betanult latint”*

A könyv lelkét a benne lévő versek határozzák meg, de érde-
mes foglalkozni magával a testtel is. Hiszen a Hochroth Buda-
pest Kiadó egységes arculattal jelenti meg összes kiadványát.
A kétnyelvű művek egy áttetsző, műanyag borítékban kerülnek
az olvasó elé, mintha egy rejtélyes levelet kapott volna a címzett.
A fekete borítón található, kör alakú lyukon a kiadó logója (egy h
betű) ágyazódik a kartonba, amelynek szélén a szerző és a kötet
címe szerepel. Az egyik borítón magyarul, a másikon németül.
Az olvasás bármelyik irányból elkezdhető, de ehhez a könyvet
fizikailag is el kell fordítanunk. A terjedelem minden esetben
minimális, ez esetben 24 magyar és 24 német oldal, illusztráci-
ókkal együtt. Utóbbiak Jakatics-Szabó Veronika alkotásai, ame-
lyek tükrözik az alkotónak a téma iránti érzékenységét.

Az egyes példányok számozottak, a kiadó ezzel is jelzi, hogy nem
az átláthatatlan könyvpiacra szánt terméket tartunk a kezünkben,
hanem különlegességet. Ennek mindössze annyi a hibája, hogy
Boldogh Dezső kötete szinte megszerezhetetlen. Legfeljebb a kiadó
Facebook-profilján keresztül tudunk egy-egy példányért esedezni.

A Hochroth Budapest a kortárs német és a magyar irodalom
párbeszédét tűzte ki célul, amely láthatóan inkább kultúrmisszió,
mintsem üzleti vállalkozás. Bak Rita fordításai hozzájárulnak ah-
hoz, hogy Boldogh Dezső ne csak a magyar kultúruristát próbálja
meg eligazítani a lélek kibogozhatatlan útjain, hanem a német ol-
vasókat is. A szerző nevében található néma h pedig egy különleges
vándorlással kerül a borító közepére, ahol a kiadó logójává válva új
jelentéssel töltődik fel, mintha maga is azt szimbolizálná: érdemes
figyelnünk a véletlennek hitt apró összefüggésekre.